

ab apostolis perfectus erat ad li-
terā anus erant. Est ergo corona
propter principium martiriū. norma
propter exemplū patiendū bene vi-
uendi. strenue stās propter luculen-
tam predicationē. strenue fans
anus propter viduaz laudabilez in
De. s. Stephano **U**structionē

Stephanus fuit vnus de
septem diaconib⁹ ab apo-
stolis i ministeriuz ordina-
tus. crescēte enim numero discipu-
loz. conuersi ex gentib⁹ aduersus
cōuersos ex iudeis murmurare ce-
perunt ex eo q̄ vidue eoz in quo-
tidiano ministerio otemebantur
hui⁹ aut murmuris causa dupl̄
potest intelligi. aut qz vidue eoz
in ministerio admittebant. aut q̄
pre ceteris in quotidiano ministe-
rio grauabant. Apli enim vt expe-
ditius p̄dicationi insisterent vidu-
is ministracionem omiserant. Vi-
dentes itaqz apli murmuratōnez
ortā p̄ administratione viduarū
volentes hoc murmur sedare con-
gregata omni mltitudine dixerūt.
Non ē equum nos relinquere ver-
bū dei ⁊ ministrare mensis glo. qz
melioza sunt fercula mentis q̄ da-
pes corporis. Considerate ergo
fratres viros ex vobis boni testi-
monij septē plenos sancto spiritu.
et sapientia. quos constituam⁹ su-
per h̄ opus. **H**o. vt ministrent vel
vt ministrantib⁹ presint. nos vero
orationi ⁊ predicationi instantes
erim⁹. Et placuit sermo coram o-
mni multitudine. et elegerūt septē
q̄z beatus Stephanus ⁊ p̄m⁹ p̄ri-
micarius extitit. et adduxerūt eos

ante apostolos ⁊ imposuerunt su-
per eos manus Stephanus autē
plen⁹ gratia ⁊ fortitudine faciens
prodigia ⁊ signa magna in popu-
lo. **I**nuidentes igit iudei et euz su-
perare ⁊ conuincere cupientes tri-
plici modo eū conuincere aggressi
sunt scilicet disputatione. testiuz
productione. et tormentoz illatio-
ne. Sed tamen ipse disputātes ex-
uperauit. testes falsos conuicit. et
de suis tortoribus triumphauit.
Et in qualibet pugna sibi adiuto-
rium de celo datum est. **I**n prima
eniz datus est ei spiritus sanctus q̄
facundiā ministraret. **I**n secunda
vultus angelic⁹. qui falsos testes
terreret. **E**t in tertia visus est chl-
stus adiuuare paratus qui marti-
rem confortaret. **I**n qualibet igit
pugna ponit tria scilicet aggressū
plūm. collatum adiutorii. ⁊ ade-
ptum triumphum. **H**ystoriam igit
tur breuiter percurrentes. hec oia
videre poterimus. **C**um igitur be-
atus Stephanus multa signa face-
ret ⁊ frequentius populo predica-
ret iudei primum p̄clium cum eo
inierunt. vt cum per disputationē
ouincerēt. **S**urrexerūt enim q̄daz
d̄ sinagoga libertinoz a regione
sic dictoz. vl̄ libertinoz. i. filioz li-
bertoz. Libertini eni dicunt filij li-
bertoz. i. eoz qui de seruitute ma-
numissi s̄ ⁊ lib̄tati donati. ⁊ sic de
stirpe seruili fuerūt q̄ p̄mo fidei re-
stiterunt. et cirenensiu a cirene ciui-
tate. et alexandrinozū. et eoz qui
erāt a cilicia et asia disputātes cū
stephano. **E**cce primū p̄cliu. **D**e-
inde subiūgit triumphū ⁊ non po-

terant resistere sapientie. **P**ostremo ponit adiutorium et spiritui qui loquebatur. **V**identes igitur quod per hunc modum pugnandi cum non possent superare. ad secundum modum callide se conuertunt ut scilicet cum falsis testibus superarent qui eorum de quaduplici infamia accusarent. **S**ummiserunt enim duos falsos testes quod eum de quattuor accusabant. scilicet de blasphemia in deum. in moysen. in legem. et in tabernaculum siue templum. **E**cce secundum prelium. **E**t intuentes eum omnes qui sedebant in consilio viderunt faciem eius tanquam faciem angeli. **E**cce auxilium. **D**einde ponit huiusmodi pugne victoria cum falsi testes de his omnibus confutantur. **D**ixit enim princeps sacerdotum. **S**i hec omnia ita se habent. **T**unc beatus **S**tephanus de illis que sibi falsi testes imposuerant. se per ordinem excusauit. **E**t primo se excusat de blasphemia in deum dicens. deum qui locutus est patribus et prophetis dei glorie fuisse. **A**bi deum tripliciter commendat scilicet quod **B**erbum patet tripliciter exponi. **E**st enim deus glorie id est collatiuus glorie. id est **B**. **Q**ui cum honorificauerit me glorificabo eum. **N**el deus glorie id est contentiuus glorie. **P**rouer. vii. **M**ecum se diuicie et gloria. **N**el deus glorie id est deus cui a creatura debetur gloria. id est **T**hy. i. **R**egi seculorum immortali. **C**omendat ergo deum tripliciter. scilicet quod sit gloriosus glorificatur et glorificatur. **D**einde excusat se de secunda blasphemia in moysen ipsum moysen multipliciter commendando. **C**omendat ei eum precipue a tribus. scilicet a dei seruoze quod percutientem egyptium in se

cit. **M**iraculorum operatione quaz in egipto et in deserto fecit. **E**t a dei familiaritate quod pluries cum deo familiariter locutus fuit. **P**ostmodum excusat se de tertia blasphemia in legem. ipsam tripliciter commendando. scilicet ex ratione dantis quod fuit deus. **E**t ratione ministrantis quod fuit moyses talis et tantus. **E**t ratione finis quod dat vitam. **P**ostremo cepit se purgare de quarta blasphemia que erat in tabernaculum et in templum. ipsum tabernaculum que dupliciter commendando. scilicet quod fuerit a deo preceptum fieri. in visione omnium. **A** moysen consummatum. **E**t arce testimonii contentiuum. **T**emplum autem dixit tabernaculo successisse. **S**ic ergo beatus **S**tephanus de crimine sibi obiecto rationabiliter se purgauit. **V**identes igitur iudei quod nec etiam isto secundo modo eum superare valerent tertium modum assumunt et tertiis pugnam ineunt ut scilicet saltim tormentis et suppliciis superetur. **Q**uod ut vidit beatus **S**tephanus volens preceptum dominicum de fraternitatis correctione seruare tribus modis eos conatus est corrigere et a tanta malicia coercere. scilicet pudore timore et amore. **P**rimo pudore eis duriciam cordis et sanctorum necem inproperando. dura inquit ceruice et incircuncisi cordibus et auribus vos autem spiritu sancto restitistis sicut patres vestri et vos. **Q**uem prophetarum non sunt persecuti patres vestri. et occiderunt eos qui prenunciabant de aduentu iusti. **I**t sic dicit glo. tres gradus malicie eorum ponit. **P**rimus est quod spiritui eorum

resisterunt. scds qd prophetas per-
secuti sunt **T**ertius qd crescete ma-
licia eos occiderunt **S**ed qz frons
mulieris meretricis facta erat eis
nesciebant erubescere nec sic a con-
cepta malicia destiterunt **I**mo au-
diētes hec dissecabant cordibus
suis et stridebant dentibus in euz
Postmodum ergo correxit eos ti-
more p hoc scilicet qd **J**esum stan-
tem a dextris dei se videre phibu-
it quasi paratuz se adiuuare ad
uersarios condemnare **C**um eniz
Stephanus esset plen^o spiritusan-
cto intuens in celum vidit gloriāz
dei et ait **E**cce video celos aptos
et filium hominis stantem a dextris
virtutis dei **S**icut igitur iaz pudore
et timore correxit eos. non tam
adhuc destiterunt. sed deteriores
qz prius fuerunt. **E**xclamātes au-
tē voce magna stinuerunt aures
suas **V**lo. ne blasphemātem audi-
rent et impetum fecerunt vnanimi-
ter in eum. proficientes eum extra
civitatem lapidabant **I**n hoc sm
legem se agere arbitantes q blas-
phemū extra castra mandauerat
lapidari. **E**t illi duo falsi testes q
in eum pziū lapidē mittere debe-
bant sm legem dicentē pziū ma-
nus testium lapidabit eū deposue-
rūt vestimēta sua. ne illi^o tactu coin-
quinarent. vel vt ad lapidandum
expeditiores redderentur. sec^o pe-
des adolecētis q vocabat **S**au-
lus. et postea vocatus est **P**aul^o.
qui de ecclesie persecutore et inimi-
co eiusdem factus est postea fidei
stabilimētum et columna. **Q**ui dū
lapidantiū vestimenta custodiret

ex eo qd ad lapidandū eos expedi-
tiores reddidit qī manu oim lapi-
dauit **C**ū autē eos nec pudore nec
timore a tanta possz neqcia retra-
here tertiū modū adhibuit vt sal-
tem eos amore coerceat **A**n non
eximius amor fuit quem eis osten-
dit qn p se et alijs orauit? **P**ro se
orauit ne sua passio plongaret et
sic ipsi rei noxa maiori tenerentur
Pro ipsis tamē orauit ne eis hoc
in peccatuz imputaretur **L**apida-
bant inquit **S**tephanuz inuocan-
tem et dicentem **D**omine **J**esu sus-
cipe spiritum meum. **P**ositis autē
genib^o clamabat voce magna di-
cēs. **D**omine ne statuas illis hoc
pcēm. **E**t vide amorē mirabilē qd
orādo p se stetit. orādo p suis la-
pidatorib^o genua flexit. qī orōnē
quā faciebat p ipsis. qz illā quaz
p se fundebat. plus cuperet exau-
diri **P**ro ipsis etiā pot^o qz p se ge-
nua flexit qz vt dicit glo. ibidē qz
maior iniq̄tas erat. mai^o supplicā-
di remediū postulabat **I**n **H** etiāz
martir chzisti chzistū imitat^o ē q in
passione sua p se orauit dicēs. pa-
ter in man^o tuas cōmendo spiritū
meū **E**t p suis crucifixorib^o dicēs
pater ignosce ill^o **E**t cū **H** dixisset
obdormiuit i dño. **V**lo. pulcre di-
ctum ē obdormiuit et nō mortuus
ē qd obtulit sacrificiū dilectionis.
et obdormiuit i spe resurrectionis
Ifacta ē at lapidatio stephani eo-
dem anno quo dñs ascēdit in pro-
ximo mense augusti etiā die intrā-
te **S**and^o dō gamaliel et **N**icode-
mus qui erant p chzistianis in o-
mnibus cōsilijs iudeorum sepelie-

runt eum in agro ipsius gamalie/
lis. et fecerunt planctum magnum su
per eum. Et facta est magna persecu
tio christianis qui erant in ierusa
lem quia occiso beato Stephano
vno de principalibus alios grauius
persequi ceperunt intantum quod omnes
christiani propter apostolos qui erant pre
teris fortiores per totam iudeorum
provinciam sunt dispersi. iuxta quod
dominus preceperat. Si vos persecuti
fuerint in vna ciuitate fugite in aliam.
Refert Augustinus beatum Stephe
num innumeris miraculis claruisse.
et mortuos sex suis meritis susci
tasse multos quoque variis languoribus
curasse. Preter hoc autem alia refert
miracula digna memorie commem
danda. Dicit enim quod flores super al
tare sancti Stephani ponebantur et
inde ablati super infirmos pone
bantur et mirabiliter curabantur. Pan
ni etiam de eius altari sumpti et su
per egros impositi multis extiterunt
infirmis ad medelam. Nam sic
ipse ait in libro xxij. de ci. dei. Flores
ipsi de altari sancti Stephani sum
pti cuiusdam mulieris cece oculis
impositi sunt et illa continuo visum
recepit. Refert quoque in eodem li.
quod cum quidam vir primarius ciui
tatis nomine Marcialis cum infir
delis esset et nequaquam conuerti
vellet cum tamen plurimum egrota
ret. Vener suus valde fidelis ad ec
clesiam sancti Stephani venit et de
v. p. floribus qui super altare erant
accipiens ad caput socii flores in
p. latentes posuit. super quos cum
ille dormisset protinus ante diluc
lum clamabat ut ad episcopum mis

teret. Cum autem episcopus abesset
sacerdos ad eum venit et ipsum cum
se credere diceret baptisauit. Hic quod
diu vixit hoc verbis spiritus in ore ha
buit. Christe. accipe spiritum meum
cum tamen hec vltima verba beati
Stephani fuisse nesciret. Aliud si
mile in eodem refert miraculum. Quo
niam quedam matrona nomine Pa
tronia cum diu infirmitate grauissi
ma torqueretur et multa adhibens
remedia nullum sentiret liberatiois
vestigium. tandem quendam iude
um consuluit qui anulum quendam
cum quodam lapide tribuit ut ipso
anulo cum corda ad nuda corpo
ris cingeretur ut ex virtute illius la
pidis beneficium acciperet sanitatis.
Sed dum hoc sibi nil valere conspi
ceret. ad ecclesiam perthomartiris
Stephani properauit et pro sua salu
te instantius beatum Stephanum exo
rauit. Tunc subito insoluta corda
et illeco anulo remanente. anulus
in terram profiliit et continuo per
de sanata se sensit. Illud etiam
ibidem non minus mirabile refert
miraculum. Apud namque cesaream
capadocie quodam nobilis matro
na erat viri quidam destituta sola
cio. sed nobili vallata multitudine
filiorum. Nam decem filios habu
isse dicitur. quorum septem mares
et tres femine fuisse perhibentur.
Quadam autem vice dum mater
ab eis offenderetur maledictionem
sua filios impetratur et subito ma
ledictionem matris diuina vindic
ta subsequitur. Et omnes pena si
mili et horribili feriuntur. Nam o
mnes tremore membrorum omnium

funt percussi. Quapropter nimium
volentes et suorum civium oculos non
ferentes. per totum orbem vagari ce-
perunt. Et quocumque ibant omnium
in se convertebant aspectus. Ex his
autem duo frater et soror Paulus. scilicet
et palladia yponia venerunt. et Au-
gustino episcopo ibidem que sibi conti-
gerant narraverunt. Cum igitur iam
quoddecim diebus ante pascha ecclesiam
beati Stephani frequentassent et
sanitatem ab ipso martire postulassent
multis precibus in ipso die pas-
che cum frequens populus presens esset unus
ex his. scilicet paulus repetente cancellum in-
troiit et ante altare in oratione cum mul-
ta fide et reuerentia se prostravit. Et
cum astantes exitus rei expectarent
subito surrexit sanus a tremore cor-
poris deinceps alienus. Cum autem ad
Augustinum fuisset adductus ipse eum
ad populum protulit. Et in sequenti die li-
bellum de narratione illius illi recitan-
tibus promissit. cum autem sic ad populum loque-
retur et soror illius ibidem omnibus membris
tremens assisteret. surgens illa e me-
dio beati Stephani cancellos in-
trauit et statim velut obdormiens
subito sana surrexit. Ipsa similiter in
medium producit. et de utriusque sani-
tate deo et beato Stephano immen-
se gratie referunt. Oratio quoque
ab irlm quaedam reliquias sancti Ste-
phani detulit ad quos predicta et plu-
ra alia miracula facta sunt. No-
tandum autem quod beatus Stephanus hac
die passus non est sed eadez die ut
dicitur qua eius inuentio celebratur.
Eius autem inuentio hac die dicitur ex-
titisse. Sed que festa sunt mutata. di-
ces cum de inuentione ager. ad presens

autem si dixisse sufficiat quod duplici de
causa ecclesia hec tria festa que sequuntur
natiuitatem domini sic voluit ordinare.
Prima est ut in christo sponsio et ca-
pite omnes sui comites adiungant.
Natus enim christus sponsum ecclesie in
hunc modum tres sibi comites adiun-
xit. De quibus comitibus dicitur in can-
ticis Dilectus meus candidus et rubi-
cundus electus ex milibus. candidus quan-
tum ad Iohannem euangelistam precio-
sum confessorum Rubicundus quantum ad
Stephanum martirem et primatem. Ele-
ctus ex milibus quantum ad turbam
innocentium virginalem. Secunda ratio est
ut sic ecclesia omnium martirum genera per
gradum dignitatis insimul aduna-
ret quod quidem martiris christi nati-
uitas causa fuit. est enim triplex marti-
rius. unum voluntate et opere. secundum
voluntate sed non opere. tertium opere sed
non voluntate. primus fuit in beato Ste-
phano. secundum in beato Iohanne. tertius
in innocentibus.

De nominis interpretatione

Iohannes interpretatur domini gratia vel
in quo est gratia. vel cui donatus est. vel
cui donatio a deo facta est. Et per
hoc intelliguntur quatuor privilegia
que fuerunt in beato Iohanne. primum est pre-
cipua christi dilectio. christus enim ce-
teris omnibus amplius ipsius dilexit et ei
dilectionis maioris et familiaritatis si-
gna ostendit. et inde dicitur dei gratia que dei
gratiosus. secundum est carnis incorruptio
quod homo a deo est electus et in dicitur in quo est
gratia. In ipso enim fuit gratia pudici-
cie virginalis. unde dicitur nuptijs nubere
volens a domino vocatus fuit. Terti-
um est secretorum reuelatio. et inde
dicitur cui donatus est. Et idem enim